

International
JOURNAL OF SOCIAL, HUMANITIES
AND ADMINISTRATIVE SCIENCES

Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
JOSHASjournal (ISSN:2630-6417)

Architecture, Culture, Economics and Administration, Educational Sciences, Engineering, Fine Arts, History, Language, Literature, Pedagogy, Psychology, Religion, Sociology, Tourism and Tourism Management & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:21

2019

pp.1316-1322

journalofsocial.com

ssssjournal@gmail.com

PROFESYONEL STÜDYOLARDA GÖREV ALAN KABAK KEMANE SANATÇILARININ KAYIT TECRÜBELERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON THE EXPERIENCES OF KABAK KEMANE ARTISTS WORKING IN PROFESSIONAL STUDIOS DURING THE RECORDING PROCESS

Öğr. Gör. Ersin YILDIRIMER

Gaziantep Üniversitesi, Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı, Temel Bilimler Bölümü, Gaziantep/TÜRKİYE
ORCID: 0000-0003-4893-8228

Dr. Öğr. Üyesi Hasan DELEN

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Konya/TÜRKİYE
ORCID: 0000-0001-6202-2211

Article Arrival Date : 30.11.2019

Article Published Date : 30.12.2019

Article Type : Research Article

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.227>

Reference : Delen, H. & Yıldırım, E. (2019). "Profesyonel Stüdyolarda Görev Alan Kabak Kemane Sanatçılarının Kayıt Tecrübelerine Yönelik Bir Araştırma", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 5(21): 1316-1322

ÖZET

Ulusal hatta evrensel hüviyet kazanan kabak kemanenin albüm kayıtlarında solo-eşlik çalgısı olarak kullanılması ve yükseköğretim kurumlarında eğitiminin verilmesi, çalgıya olan ilgiyi arttırmış ve yeni icracıların yetişmesine olanak sağlamıştır. Yetişen kabak kemane sanatçılarının profesyonel stüdyolarda gösterdikleri performanslar ise müzikal becerilerini ve tecrübelerini geliştirmeye katkı sağlayabilmektedir. Bu doğrultuda stüdyo kayıt öncesinde ve kayıt esnasında kabak kemane sanatçılarının hangi olgulara dikkat ettiğini tespit etmenin icracılara katkı sağlayabileceği düşünülmüştür.

Bu araştırma, profesyonel stüdyolarda görev alan kabak kemane sanatçılarının stüdyo kayıt tecrübelerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan ve üç uzman onayından geçen yarı yapılandırılmış görüşme formu, profesyonel stüdyolarda kayda giren 10 kabak kemane sanatçısına sunulmuştur. Elde edilen görüşlere içerik analizi yapılarak bulgulara erişilmiştir. Araştırmada genel olarak, kayıt öncesinde çalınacak eserin tonu, makamı ve karar sesi gibi özellikler hakkında bilgi edinip ona uygun tel değişimi veya kemane seçiminde bulunduğu, kayıt esnasında entonasyon ve metronom uyumuna dikkat edildiği, stüdyo müzisyeni olma yolunda ilerlemek isteyen müzisyenlere stüdyo deneyiminde bulunması gerekliliğinin önerildiği, sahnede yapılan hataları ambiyas kaynaklı kurtarabildiği ama stüdyoda hata şansın olmadığı sonuçlarına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kabak Kemane, Müzik Teknolojileri, Ses Kayıt Stüdyosu, Stüdyo Kayıt, Türk Halk Müziği

ABSTRACT

The use of the "kabak kemane", which became a national and even universal identity, as a solo-accompaniment instrument in the album recordings and its education in higher education institutions, increased the interest in the instrument and enabled the development of new performers. The performances of the new generation kabak kemane artists in professional studios can contribute to the development of their musical skills and experiences. In this respect, it was thought that determining what issues the pumpkin violin artists pay attention before and during the studio recording may contribute to the them.

This research aims to determine studio recording experiences of kabak kemane artists working in professional studios. For this purpose, the semi-structured interview form prepared by the researchers and passed the approval of three experts was presented to 10 kabak kemane artists who has played in professional studios. The findings were obtained through content analysis. As a result of the research, it was found that before the recording, the characteristics, the tone and the “karar sesi” of the song to be played was being learned, and the appropriate wire change or kemane selection was made. In addition, attention was paid to intonation and metronome harmony during recording. As a result, it was concluded that the studio experience was suggested to the musicians who wanted to progress towards becoming a studio musician. The last result of the study was that the mistakes made on the stage could be recovered due to ambiance but there was no chance of error in the studio.

Key words: Audio Recording Studio, Kabak Kemane, Music Technologies, Recording Studio, Turkish Folk Music

1. GİRİŞ

Kabak kemanenin Türk halk müziği yaylı çalgılarından biri olması sebebiyle kökeni hakkında bilgi edinebilmek için yaylı çalgıların ortaya çıkışı ve gelişim süreçlerini irdelemek gerekmektedir. Yaylı çalgılar, gerilmiş olan bir kirişe bir başka yay sürtülmesiyle ortaya çıktığı ve bu olayın ise ortaçağda gerçekleşebileceği vurgulanmaktadır. Türkler arşe veya yay diye nitelendirilen sürgeci, “ok, ak, ık, yık” ismiyle kullanmış olup ve bunlar yardımıyla çalınan çalgılara “ıklığ (okluğ)” adını verdiği bilinmektedir (Gazimihal, 1958: 5-6). Uygurların ana çalgısı olan kopuz, yay (ok) ile çalınmaya başlanmış ardından yayla çalmaya elverişli kopuzlar yapılmıştır. Bu çalgıya ise oklu kopuz adını verdiği belirtilmektedir (Gazimihal, 1958: 11). İklığ (okluğ) çalgısı farklı coğrafyalarda “Kıyak, İyık, İgil, Rebab, Ayaklı kemani, Çegane, Gijek” diye adlandırılmıştır (Ögel, 1987: 270-274). Anadolu da ise “Dızdır, Çağana, Gıvgıv, Gıygı, Gıygıy, Gıygırak, Gangili ve Hegit” gibi farklı isimlerle günümüze kadar ulaşmıştır. Günümüzde sadece iki telli yaylı çalgılar için kullanılan İklığın üç veya dört telli hallerine ise kemane adı verilmektedir. (Akyol, 2017: 164).

Kemanenin “Kabak kemane” olarak isimlendirilmesi, gövdesinin su kabağından oluşmasından kaynaklanmaktadır. Her ne kadar farklı materyallerle gövde yapılsa da su kabağı tınısı vermediği için tercih edilmemektedir. Fakat gövde materyali ne olursa olsun kemane sözcüğünün doğrudan kabak kemaneyi karşıladığı da düşünülmektedir (Şener, 2019: 242). Gövdenin ön kısmına yaygın olarak büyükbaş hayvanların yürek zarı gerdirilmektedir. Sap kısmının yapımında sert ağaçlar, burgularında ise son zamanlarda kolay akort edebilmeyi sağlayan mekanik burgular tercih edilmektedir. Yay için at kılından yapılanlar makbul olsa da misina ile yapılan yaylar da kullanılmaktadır. (Yengin, 2019: 20). Kabak kemanelerde yaygın olarak çelik bağlama teli kullanılmaktadır. Her ne kadar değişim ve gelişim gösterse de kullanılan en yaygın olanı dört telli kabak kemanedir (Çelik, 2018: 13).

Üç telli, dört telli, beş telli hatta altı telli kemaneye kadar yükselen tel sayıları her ne kadar bir gelişimin göstergesi olarak görünüyorsa da, sanatçıların icra becerilerinin gelişmesi, orkestraya ve soliste uyum sağlama açısından kolaylıklar sağlamıştır. Zira 1937-1952 yılları arasında yapılan derleme çalışmalarında kabak kemaneye sadece Antalya, Burdur, Isparta, Muğla bölgelerinde rastlandığı tespit edilmiştir (Çelik, 2018: 21).

1950’li yıllardan önce sadece yörede icra edilen kabak kemanenin TRT ile birlikte çalgı geniş kitlelere ulaşmaya ve tanınmaya başladığı bilinmektedir. İhsan Mendeş’in radyoya girmesiyle birlikte çalım tekniğinin beğenildiği ve hemen hemen her yörede eşlik çalgısı olarak kullanıldığı da aktarılmıştır (Akt. Sezer, 2016: 10-15). Kabak kemanenin kullanımının artmasıyla beraber taş plak kayıtları da alınmaya başlanmıştır. Bu kayıtlarda genellikle mahalli sanatçıların yöresel icraları mevcuttur. TRT kabak kemane sanatçısı Emin Aldemir ise birçok plak kaydında halk müziği albümlerine kabak kemane ile eşlik etmiştir (Akyol, 2017: 175).

Ulusal hatta evrensel hüviyet kazanan kabak kemanenin albüm kayıtlarında solo-eşlik çalgısı olarak kullanılması ve yükseköğretim kurumlarında eğitiminin verilmesi, çalgıya olan ilgiyi arttırmış ve yeni icracıların yetişmesine olanak sağlamıştır. Yetişen kabak kemane sanatçılarının profesyonel stüdyolarda gösterdikleri performanslar ise müzikal becerilerini ve tecrübelerini geliştirmeye katkı sağlayabilmektedir. Bu doğrultuda stüdyo kayıt öncesinde ve kayıt esnasında kabak kemane

sanatçılarının hangi olgulara dikkat ettiğini tespit etmenin icracılara katkı sağlayabileceği düşünülmüştür.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma, profesyonel stüdyolarda görev alan kabak kemane sanatçılarının stüdyo kayıt tecrübelerini tespit etmeyi amaçlamakta ve literatüre katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında problem cümlesi; “Profesyonel stüdyolarda görev alan kabak kemane sanatçılarının kayıt tecrübelerine yönelik görüşleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Buna göre, aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

- ✓ Profesyonel stüdyolarda görev alan kabak kemane sanatçılarının kayda girmeden önce yapmış oldukları ön hazırlıklar nelerdir?
- ✓ Profesyonel stüdyolarda görev alan kabak kemane sanatçıları kayıt esnasında nelere dikkat etmektedir?
- ✓ Profesyonel stüdyolarda görev alan kabak kemane sanatçılarının stüdyo müzisyeni olma yolunda ilerlemek isteyen müzisyenlere önerileri nelerdir?
- ✓ Profesyonel stüdyolarda görev alan kabak kemane sanatçılarının sahne ve stüdyo performansı hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.2. Varsayımlar

Araştırmada:

- ✓ Araştırma yönteminin araştırmanın amacına ve konusuna uygun olduğu,
- ✓ Görüşme yapılan ortamın ideal koşullarda olduğu,
- ✓ Görüşme yapılan kabak kemane sanatçılarının alanında yeterli olduğu,
- ✓ Görüşme yapılan müzisyenlerin verdikleri cevabın geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

1.3. Sınırlılıklar

Bu araştırma:

- ✓ Araştırma için ayrılan süre ile,
- ✓ Konuyla ilgili ulaşılabilen kaynaklarla ve yapılan araştırmalar ile,
- ✓ Profesyonel stüdyolarda kayda giren 10 kemane sanatçısının görüşleri ile,
- ✓ Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formundaki soruya verilen cevaplar ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada “nitel araştırma” yöntemi kullanılmıştır.

Nitel araştırma yöntemi; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik izlenen bir süreç olarak tanımlanmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2005: 39).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, profesyonel stüdyolarda kayda giren 10 kabak kemane sanatçısı oluşturmaktadır. Kemane sanatçıları hakkında gerekli bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Kemane Sanatçıları Hakkında Bilgiler

	Eğitim Durumu	Stüdyo Deneyimi (Yıl)
Sanatçı 1	Yüksek Lisans	12
Sanatçı 2	Lisans	19
Sanatçı 3	Yüksek Lisans	10
Sanatçı 4	Yüksek Lisans	15
Sanatçı 5	Lisans	30
Sanatçı 6	Lise	19

Sanatçı 7	Doktora	22
Sanatçı 8	Lisans	3
Sanatçı 9	Lisans	15
Sanatçı 10	Doktora	30

Araştırmaya katılan kabak kemane sanatçılarının stüdyo deneyimleri 3 ile 30 yıl arasında olup, %40'ı lisans, %30'u yüksek lisans, %20'si doktora ve %10'u lise mezunudur.

2.2. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada verilere, araştırmacılar tarafından hazırlanan ve üç uzman onayından geçen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla ulaşılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formları araştırmacıya görüşlerine başvuru yapan kişiler, kendilerini daha rahat ifade etme şansı tanır. Konu üzerinde daha ayrıntılı bilgiler edinmeyi sağlarken kontrolün kaybedilip konu dışı olayların üzerinde daha fazla zaman geçirilmesini de peşinden getirebilir (Büyüköztürk vd., 2008: 160).

2.3. Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki soruların cevaplarına içerik analizi yapılmıştır.

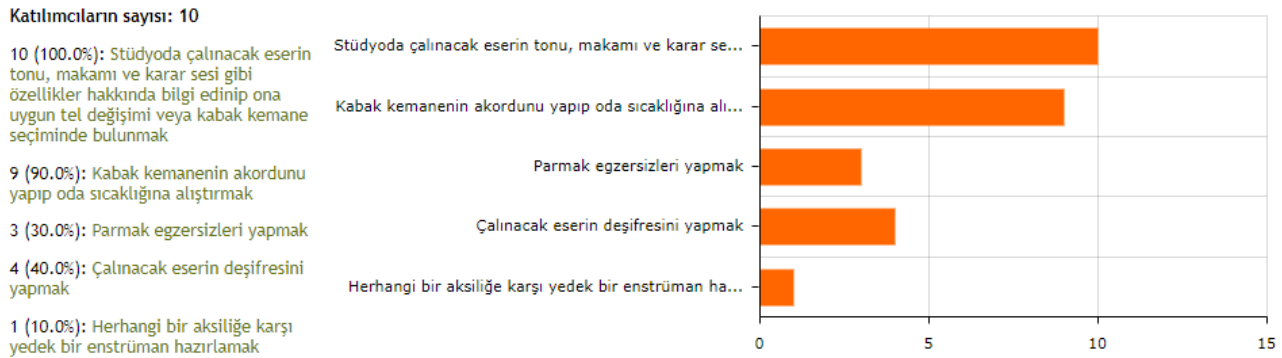
İçerik analizindeki temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ulaşmaktır. Bu amaç doğrultusunda yapılan işlem elde edilen benzer verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek, böylece okuyucunun anlayacağı bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım & Şimşek, 2005: 227).

3. BULGULAR

Araştırmada elde edilen bulgular alt problemler ile ilişkilendirilerek aşağıda verilmiştir.

3.1. Birinci Alt Probleme Dayalı Bulgular

“Profesyonel stüdyolarda görev alan kabak kemane sanatçılarının kayda girmeden önce yapmış oldukları ön hazırlıklar nelerdir?” alt problemine ait bulgular aşağıda verilmiştir.

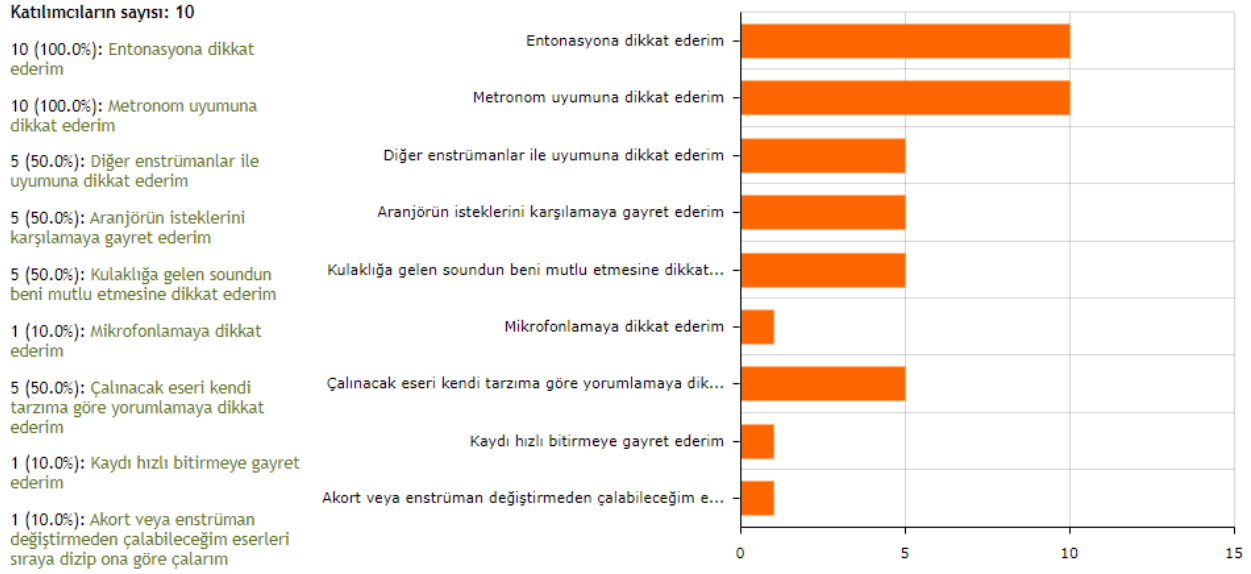

Şekil 1. Profesyonel Stüdyolarda Görev Alan Kabak Kemane Sanatçılarının Kayda Girmeden Önce Yapmış Oldukları Ön Hazırlıklar

Şekil 1’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan kabak kemane sanatçıları kayda girmeden önce: %100’ün “Stüdyoda çalınacak eserin tonu, makamı ve karar sesi gibi özellikler hakkında bilgi edinip ona uygun tel değişimi veya kemane seçiminde bulunduğu”, %90’ının “Kabak kemanenin akordunu yapıp oda sıcaklığına alıştırdığı”, %4’ünün “Çalınacak eserin deşifresini yaptığı”, %3’ü “Parmak egzersizleri yaptığı” ve %1’inin ise “Herhangi bir aksiliğe karşı yedek bir enstrüman hazırladığı” gibi ön hazırlıklarda bulunduğu bulgularına erişilmiştir.

3.2. İkinci Alt Probleme Dayalı Bulgular

“Profesyonel stüdyolarda görev alan kabak kemane sanatçıları kayıt esnasında nelere dikkat etmektedir?” alt problemine ait bulgular aşağıda verilmiştir.

Şekil 2. Profesyonel Stüdyolarda Görev Alan Kabak Kemane Sanatçılarının Kayıt Esnasında Dikkat Ettiği Unsurlar

Şekil 2’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan kabak kemane sanatçılarının kayıt esnasında: %100’ünün “Entonasyon ve metronom uyumuna”, %5’inin “Diğer enstrümanlar ile uyumuna, aranjörün isteklerini karşılamaya, kulaklıktaki soundun kendisini memnun etmesine ve çalınacak eserleri kendi tarzına göre yorumlamaya” ve %1’inin ise “Mikrofonlama tekniğine, kaydı hızlı bitirmeye ve akort veya enstrüman değiştirmeden çalabileceği eserleri sıralamaya” gibi unsurlara dikkat ettikleri bulgusuna erişilmiştir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme Dayalı Bulgular

“Profesyonel stüdyolarda görev alan kabak kemane sanatçılarının stüdyo müzisyeni olma yolunda ilerlemek isteyen müzisyenlere önerileri nelerdir?” alt problemine ait bulgular aşağıda verilmiştir.

Şekil 3. Profesyonel Stüdyolarda Görev Alan Kabak Kemane Sanatçılarının Stüdyo Müzisyeni Olma Yolunda İlerlemek İsteyen Müzisyenlere Önerileri

Şekil 3’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan kabak kemane sanatçılarının stüdyo müzisyeni olma yolunda ilerlemek isteyen müzisyenlere: %90’nı “Sıklıkla stüdyo deneyiminde bulunmasını”, %40’ı “Deşifre kabiliyeti noktasında kendini geliştirmelerini”, %30’u “Metronom ile çalışmalarını, entonasyon sorunlarını gidermelerini, sık sık müzik dinlemek ve o müziklere eşlik etmelerini”, %1’i

ise “Kayıt teknikleri konusunda kendilerini geliştirmeleri, kayıtlarını deneyimli kişilere dinletip eleştiriler doğrultusunda çalışmalarını, stüdyo deneyimine sahip kişilerle fikir alışverişinde bulunmalarını, çaldıklarını kaydedip hatalarının farkına varabilmesi gerektiği ve her yöre hakkında bilgi sahibi olması gerektiği” önerilerinde bulunduğu bulgusuna erişilmiştir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme Dayalı Bulgular

“Profesyonel stüdyolarda görev alan kabak kemane sanatçılarının sahne ve stüdyo performansı hakkındaki görüşleri nelerdir?” alt problemine ait bulgular aşağıda verilmiştir.

Katılımcıların sayısı: 10

10 (100.0%): Sahnede yapılan hataları ambiens kaynaklı kurtarabilirsin. Stüdyoda ise hata şansın yoktur. Kaydı yenilemek zorunda kalırsın

6 (60.0%): Stüdyoda zaman kısıtlıdır. Kaydı hızlı bitirmek zorunda kalırsın.

2 (20.0%): Sahnede entonasyon veya akorttan kaynaklı sorunlar yaşanabiliyor. Stüdyoda, kayıtlar kalıcı olduğu için o sorunları kabul etmez

3 (30.0%): Stüdyoda yönetmen veya aranjörün isteklerine bağlısın

1 (10.0%): Stüdyoda yorumlayabilme kabiliyetin iyi olması gerekmektedir

1 (10.0%): Stüdyoda enstrüman hakimiyetin sahneye nazaran daha önemlidir

2 (20.0%): Stüdyoda deşifre veya ezgi hafızanın, sahneye nazaran daha iyi olması gerekmektedir

Şekil 4. Profesyonel Stüdyolarda Görev Alan Kabak Kemane Sanatçılarının Sahne ve Stüdyo Performansı Hakkındaki Görüşleri

Şekil 4’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan kabak kemane sanatçılarının sahne ve stüdyo performansı hakkında: %100’ü “Sahnede yapılan hataları ambiens kaynaklı kurtarabilirsin ama stüdyoda hata şansın yoktur. Kaydı yenilemek zorunda kalırsın”, %60’ı “Stüdyoda zaman kısıtlıdır, kaydı hızlı bitirmek zorunda kalırsın”, 20’si “Sahnede entonasyon veya akorttan kaynaklı sorunlar yaşanabiliyor. Stüdyoda, kayıtlar kalıcı olduğu için o sorunları kabul etmez ve stüdyoda deşifre veya ezgi hafızanın, sahneye nazaran daha iyi olması gerekmektedir”, %1’i ise “Stüdyoda yorumlayabilme kabiliyetin iyi olması gerekmektedir ve stüdyoda enstrüman hakimiyetin sahneye nazaran daha önemlidir” görüşleri bulgusuna erişilmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen sonuçlara aşağıda yer verilmiştir.

Profesyonel stüdyolarda görev alan kabak kemane sanatçılarının en çok:

- ✓ Stüdyoda kayda girmeden önce ön hazırlık olarak çalınacak eserin tonu, makamı ve karar sesi gibi özellikler hakkında bilgi edinip ona uygun tel değişimi veya kemane seçiminde bulunduğu, ayrıca kabak kemanenin akordunu yapıp oda sıcaklığına alıştırdığı,
- ✓ Stüdyo kayıt esnasında entonasyon ve metronom uyumuna dikkat ettiği,
- ✓ Stüdyo müzisyeni olma yolunda ilerlemek isteyen müzisyenlere, sıklıkla stüdyo deneyiminde bulunması gerektiğini önerdiği,
- ✓ Sahne ve stüdyo performansı hakkında düşünceleri ise, sahnede yapılan hataları ambiens kaynaklı kurtarılabilir ama stüdyoda hata şansın olmadığı. Böylelikle kaydı yenilemek zorunda kaldığı sonuçlarına varılmıştır.
- ✓ Araştırmanın önerileri ise:
- ✓ Bu araştırma geliştirilerek daha fazla müzisyene ulaşılabilir.
- ✓ Bu araştırma farklı enstrümanlar ile stüdyoda görev alan müzisyenlere uygulanabilir.

KAYNAKÇA

- Akyol, A. (2017). “Kabak Kemanenin Dünü, Bugünü ve Yarını”, İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi, 3 (1):162-179.
- Büyüköztürk Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (2. Baskı). Pagem Akademi, Ankara.
- Çelik, Ö. (2018). “Batı Anadolu’ da Kabak Kemane ve İcra Geleneği”, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Gazimihal, M. (1958). Asya ve Anadolu Kaynaklarında İkliğ, Ses ve Tel Yayınları, Ankara.
- Ögel, B. (1987). Türk Kültür Tarihine Giriş 9, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Sezer, S. (2016). “Kabak Kemane İle Azeri Kamaņası'nın Yapı Ve İcra Tekniđi Açısından Karşılaştırılması”, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Şener, G. (2019). “Kabak Kemane'nin Tarihsel Süreci ve Bugünü”, ZfWT, 11(1):227-246.
- Yengin, A. (2019). “Kabak Kemane Eğitiminde Teke Yöresi Tavrının Uygulanabilirliđi”, Doktora Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı). Seçkin Yayıncılık, Ankara.